

HEDEN
TER ADVISERING
Aan

de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst (ter info)

Directie
Bestuursondersteuning & Advies

Inlichtingen

10.2.e

T 10.2.e

10.2.e

www.minfin.nl

Direct contact

10.2.e 10.2.e

M 10.2.e

Datum

29 januari 2021

Notitienummer

2021-0000021605

Auteur

10.2.e

Van

10.2.e

Kopie aan

notitie

Vorbereiding Catshuis 31 januari 2021

Aanleiding

Op zondag 31 januari 2021 vindt van 14:00 tot 16:30 uur een bespreking over COVID-19 in het Catshuis plaats. De bespreking zal zich met name richten op de routekaart, inschalingssystematiek en de exitstrategie. Daarnaast zou 10.2.e een voorstel voor flankerend beleid op VWS terrein gaan inbrengen. Mogelijk wordt door dhr. Van Dissel ook al enig inzicht gegeven in de lijn van het OMT-advies dat maandag 1 februari wordt verwacht.

Bijgaand vindt u de voorbereiding voor het Catshuis op de volgende punten:

1. Flankerend beleid DG COVID
2. Routekaart, inschalingssystematiek en versoepelingsstrategie COVID-19
3. Analyse leerachterstanden door afstandsonderwijs.

1. Flankerend beleid

Aanleiding

De DG Covid zal zondag tijdens het Catshuisoverleg inbrengen dat er 200 mln. nodig is voor flankerend beleid op VWS beleidsterrein. Met deze 200 mln. wil VWS (beleidsterrein stas. Blokhuis) mentale kwetsbaarheid tegengaan, die zou ontstaan door de huidige Covidmaatregelen. Het precieze beleidsdoel of de concrete activiteiten zijn nog onduidelijk, behalve dat gemeenten het beleid uit zouden moeten voeren. Het overleg is bedoeld om draagvlak voor dit beleid te creëren.

Advies

- We adviseren niet akkoord te gaan met het voorstel, en aan te dringen op meer duidelijkheid over het concrete beleidsvoorstel en dekking door VWS. Tekenend voor het voorstel is dat de FEZ'en van VWS en J&V niet zijn aangehaakt, en wij nog geen concreet voorstel hebben gezien.
- O.i. zou er daarnaast veel meer prioriteit gegeven moeten worden aan het openen van fysiek onderwijs ipv dit soort flankerend beleid. Afstandsonderwijs leidt namelijk tot mentale kwetsbaarheid en een onderwijsachterstand bij jongeren.

Toelichting

- VWS wil door het wegvallen van dagelijkse structuren iets doen voor kwetsbaren in de brede zin, dus jongeren, ouderen, ggz, dak- en thuislozen. De 200 mln. willen ze o.a. gebruiken om bestaande programma's voor gemeenten op te plussen.

- Wij zijn als FIN heel kritisch op dit voorstel. Rondom de kerstdagen kwam VWS al met een vergelijkbaar plan voor jongeren. Uiteindelijk is daarvoor 58,5 mln beschikbaar gesteld, waarvan een deel specifiek is gedekt. Het is nog compleet onduidelijk hoe deze middelen besteed zijn. Deze middelen zijn bestedingsvrij aan het Gemeentefonds toegevoegd en het dus de vraag of dat ooit duidelijk wordt.
- Gezien de brede scope van het voorliggende voorstel en het feit dat VWS gemeenten hierin verantwoordelijk willen maken voor de uitvoering, lijkt het ons onverstandig om nu 200 mln. beschikbaar te stellen. Als VWS hier toch iets mee wil doen, moeten ze hiervoor zelf dekking aanleveren.

2. Routekaart, inschalingssystematiek en versoepelingsstrategie COVID-19

Advisering en bijbehorende bijlagen zijn gelijk aan de advisering en bijlagen die u ten behoeve van de MCC-19 van 29 januari heeft ontvangen. Mochten er nog ontwikkelingen zijn, dan volgt een nazending. Aanvullend treft u de slide aan die vanuit ambtelijk FIN, EZK en SZW zijn aangeleverd over sociaal-maatschappelijke en economische effecten van de maatregelen.

Aanleiding

In het Catshuis zal, aanvullend op de MCC van vrijdag 29-01 gesproken worden over de routekaart, inschalingssystematiek en de exitstrategie. In het Catshuis zal het RIVM/OMT de routekaart waarschijnlijk ook beoordeeld hebben. Ook zal van Dissel waarschijnlijk aangeven wat, op basis van het epidemiologische beeld, het OMT adviseert over de afschaling. Op 2 februari is de persconferentie van de MP en MVWS voorzien en daarvoor zal een uitgebreide brief hierover aan de Tweede Kamer worden gestuurd.

Advies/Inzet (op volgorde van belang)

Een inschatting van het effect van maatregelen op de R-waarde is noodzakelijk

- SZW, EZK en FIN hebben de maatschappelijke en economische effecten van de exitstrategie en de routekaart in kaart gebracht. U kunt aangeven dat het positief is dat sociaal-maatschappelijke en economische effecten van de maatregelen worden meegewogen.
- U kunt aangeven dat van een integrale toets echter geen sprake is, omdat dan alle effecten geschat hadden moeten worden, en het effect op het virus moet worden afgezet tegen de effecten voor economie en maatschappij. In de ACC van 28-01 is geconcludeerd dat het OMT zal worden gevraagd om de effecten van individuele maatregelen op het virus in kaart te brengen of – op zijn minst – een volgorde aan te brengen tussen maatregelen. U kunt vragen naar de inschatting van het OMT.
 - Zonder inschattingen van individuele maatregelen op de R weten we niet welke maatregelen de negatieve economische en sociaal-maatschappelijke effecten wel rechtvaardigen en welke niet. Daarom is door de trojka ook een disclaimer opgenomen dat de effecten op de virusverspreiding niet meegenomen zijn.
 - Daarnaast kunnen we zonder inschatting van individuele maatregelen op het R niet inschatten met welke snelheid maatregelen kunnen worden afgeschaald en hoe individuele maatregelen zich tot elkaar verhouden (voorbeeld: heeft de avondklok een groter effect op de R-waarde dan sluiting detailhandel, of juist niet, en wat betekent dat voor de volgorde?). De volgorde en de stappen die in de MCC van 29-1 op tafel lagen hebben geen inhoudelijke basis.
 - De afgelopen maanden heeft het RIVM inmiddels diverse keren inschattingen van individuele maatregelen gemaakt (denk aan: scholensluiting, avondklok, etc.), dus een indicatie moet mogelijk zijn. Ruwe schattingen zijn beter dan niets.

Vanuit economisch en maatschappelijk perspectief is een avondklok minder schadelijk dan afstandsonderwijs

- Hoewel de politieke gevoeligheid evident is, adviseren wij vanuit economisch en maatschappelijk perspectief om eerder onderwijs te openen dan de avondklok af te schalen (en dus de avondklok te verplaatsen naar plek 4, na PO, KO, VO, MBO en HO).
- De suggestie die wordt gewekt in de oplegger en in bijlage 3 dat de volgorde overeenkomt met de uitkomst van de weging van de economische en maatschappelijke effecten is onjuist. In de ACC-versie week enkel de avondklok af van de sociaaleconomische weging. Na de ACC heeft MVWS nog enkele additionele wijzigingen doorgevoerd (MBO en HO open naar onder geplaatst, ten faveure van het toestaan van meer mensen bij uitvaarten).
- De avondklok loopt automatisch af op 9 februari. De politieke gevoeligheden van de avondklok en de maatschappelijke onrust staan buiten kijf. Aan de andere kant is de ruimte ten opzichte van de R beperkt en is het wenselijk schaarse ruimte zo doelmatig mogelijk in te zetten voor samenleving en economie.
- De permanente schade van afstandsonderwijs is gigantisch. De (permanente) economische en sociaalmaatschappelijke schade van de avondklok is relatief beperkt, omdat de sectoren die hier last van hebben vooralsnog allemaal gesloten zijn.
- Het effect op het reproductiegetal van de avondklok (afname van 8%-13%, inschatting OMT laatste OMT-advies) is groter dan het gecombineerde effect van het openen van PO, VO en HO (afname van R-waarde met 0,09, volgens inschatting RIVM van oktober 2020, zonder Britse variant). Daarom ligt het prioriteren van opheffen van de avondklok niet voor de hand: elders meer ruimte bieden levert economisch en maatschappelijk meer op. U kunt deze redenering toetsen bij het RIVM en VWS.
- Er zijn meer landen waar er een avondklok is, maar de scholen en detailhandel open zijn, zoals België, Frankrijk, Spanje en Italië.
- Voor mensen die zich aan de regels houden is het bezoekmaximum van 1 persoon in onze ogen knellender dan de avondklok.

Uitzonderen PO en KO in routekaart is logisch

- FIN heeft zich ambtelijk hard gemaakt voor het uitzonderen van PO en KO in de routekaart, gezien de grote permanente en economische schade die dit met zich mee brengt. Ook EZK zit op deze lijn. VWS en de NCTV hechten aan het opnemen van PO en KO. OCW is terughoudend.
- Bij wijze van compromis is PO en KO nu, net zoals de avondklok, apart opgenomen, onder de routekaart. Dit zou recht doen aan de notie dat dit zware maatregelen betreft, die eigenlijk voorkomen dienen te worden.
- Als dit opnieuw ter sprake komt kunt u aangeven dat PO en KO – gezien de grote schade – ontzien moeten worden. Dit geeft het signaal af dat PO en KO na de aankomende opening niet meer zullen sluiten. Ook voor bezoek aan langdurige zorginstellingen is een dergelijke uitzondering gemaakt in het voorjaar. Ons inziens is dit voor PO en KO ook passend.

Perspectief geven met een exitstrategie vergt ook tijdsindicaties

- U kunt aangeven dat tijdlijnen in de exitstrategie noodzakelijk zijn voor perspectief.
- Indicatieve data geven zicht op wanneer maatregelen worden afgeschaald en wanneer het normale leven weer kan worden opgepakt. Het perspectief ontbreekt voor de samenleving en dit kan het draagvlak onder druk zetten.
- Er zijn veel onzekerheden, dus we hebben er begrip voor dat het indicaties zijn en geen harde data. Wij denken specifiek dat het

koppelen van signaalwaarden (IC-opnamen of ziekenhuisopnamen) aan afschaling van de verzwaringen van fase 4 mogelijk zou moeten zijn.

Ten minste helpt expliciet communiceren over op welk moment wordt besloten om welke maatregelen af te schalen.

- De notie uit de oplegger dat een waterscheiding (het moment dat kwetsbaren ouderen zijn gevaccineerd) pas mogelijk zou zijn in de zomer delen wij niet. Volgens onze berekening is het mogelijk om alle Nederlanders die willen te vaccineren voor de zomer (Q2). Het vaccineren van kwetsbare ouderen moet eerder kunnen.

De inschalingssystematiek moet worden aangepast als de vaccinatiegraad toeneemt

- De belangrijkste reden achter de huidige maatregelen is ons inziens de ziekenhuiscapaciteit en niet zozeer sterfgevallen. Bestaande MKBA's wijzen uit dat de directe gezondheidsbaten (gewonnen levensjaren) niet opwegen tegen de kosten die gepaard gaan met de contact beperkende maatregelen.
- Door kwetsbaren te vaccineren zal sterfte afnemen, en nog belangrijker, zal de patiëntenstroom naar de ziekenhuizen teruglopen. Het is positief dat signaalwaarden zo frequent mogelijk worden geüpdatet om dit te accommoderen, zodat versoepeling van maatregelen mogelijk wordt gemaakt.
- U kunt vragen of er op korte termijn al indicatieve modelmatige analyses kunnen worden gemaakt van een koppeling tussen vaccinatiegraad en signaalwaarden. Dit helpt ons te anticiperen op afschaling de komende maanden, ook in het licht van de noodpakketten.

Toelichting systematiek

Exitstrategie

- VWS, de NCTV en de programma-DG hebben gewerkt aan een versoepelingsstrategie, oftewel een volgorde van afschaling van de extra verzwaringen uit het risiconiveau *zeer ernstig* van de routekaart (fase 4 genoemd; zie onderstaand eerste figuur met het voorstel voor afschaling).
- SZW, EZK en FIN hebben een volgorde gemaakt aan de hand van inschatting van de maatschappelijke en economische effecten (zie onderstaand tweede figuur en bijlage 4c). De oplegnota wekt de suggestie dat de volgorde overeen komt met de maatschappelijke en economische effecten. Dit klopt niet. Bovendien ligt er geen epidemiologische onderbouwing aan de volgorde ten grondslag. De volgorde die nu wordt gesuggereerd heeft geen inhoudelijke basis en is daarmee moeilijk uit te leggen.
- Uit de inschatting van de maatschappelijke en economische effecten volgt dat onderwijs prioriteit moet krijgen.
- De volgorde wijkt nu onder meer af voor de avondklok, waarvan onze inschatting is dat de maatschappelijke economische effecten relatief beperkt zijn. Wij snappen de politieke gevoeligheid. De avondklok zal automatisch aflopen en verlenging zal op weerstand stuiten.
- Ook de verzwaring van uitvaarten loslaten is qua maatschappelijke en economische effecten ons inziens minder van belang dan MBO, HO, contactberoepen en detailhandel.

Voorstel afschaling fase 4	
1	PO en KO weer open
2	Avondklok loslaten
3	Click&collect weer toestaan
4	VO weer open

5	Maximum thuisbezoek van 1 naar 2
6	Verzwarende uitvaarten loslaten
7	Fysiek onderwijs MBO/HBO/WO
8	Sportbeoefening binnen toestaan (individueel)
9	Openen niet-essentiële detailhandel of click-and-collect
10	Niet-medische contactberoepen

#	Versoepling	Maatschappij	Economie
1	PO en KO weer open	20	18
2	VO weer open	18	15
3	Fysiek onderwijs MBO/HBO/WO	14	11
4	Openen niet-essentiële detailhandel	6	15
5	Maximum thuisbezoek van 1 naar 2	16	1
6	Sportbeoefening binnen toestaan (individueel)	11	6
7	Niet-medische contactberoepen weer toestaan	5	10
8	Avondklok loslaten	9	1
9	Click & collect' toestaan	1	5
10	Verzwarende uitvaarten loslaten	6	0

Routekaart

- De systematiek van de routekaart is min of meer hetzelfde gebleven. In de routekaart gelden op basis van signaalwaarden verschillende risiconiveaus. Er heeft veel discussie plaatsgevonden over de specifieke maatregelen. Over de voorliggende routekaart bestaat consensus.
- Bij de eerste twee risiconiveaus gelden regionale maatregelen. Als meer dan drie regio's onder de categorie *ernstig* vallen wordt overgegaan tot landelijke maatregelen.
- Met de routekaart en de exitstrategie is ook een inschatting gemaakt van de economische en maatschappelijke effecten van de maatregelen door SZW, EZK en FIN, aan de hand het afwegingskader.
- De bedoeling was dat dit bijdraagt aan een integrale toets van (de proportionaliteit van de) maatregelen. Omdat er geen inschatting is gemaakt van het effect van de individuele maatregelen op het virus, betreft dit echter geen volledige integrale toets.

Inschalingssystematiek

- In de voorgestelde nieuwe inschalingssystematiek wordt voor opschalen gestuurd op (1) *ziekenhuisopnames* en (2) *aantal positieve testen*. Er wordt afgeschaald aan de hand van (i) IC-opnames en (ii) ziekenhuisopnames.
- De signaalwaarden zijn strenger dan in de oude routekaart, zodat sneller wordt ingegrepen:
 - De signaalwaarden voor het *aantal positieve testen* is in de risicocategorie *waakzaam* en *zorgelijk* van nu 35 per 100.000 inwoners, ten opzichte van 50 in de oude routekaart.
 - De signaalwaarden voor het *aantal ziekenhuisopnames* zijn ook strenger geworden dan de huidige routekaart. Zo was in het risiconiveau *zeer ernstig* eerst sprake van 80 nieuwe ziekenhuisopnames per dag. Dit is nu omgerekend 67,5 per dag.
- Omdat deze inschalingssystematiek andere eenheden dan de vorige routekaart gebruikt (totale ziekenhuisopnames, cijfers per week of per dag, per 1 miljoen of per 100.000 inwoners) is een vergelijking met de

vorige routekaart niet gemakkelijk te maken en wordt de communicatie ons inziens onnodig bemoeilijkt.

- Wij zijn niet overtuigd van de nut en noodzaak van eerder opschalen. In het najaar is veel kostbare tijd verloren gegaan door te schipperen tussen een regionale en landelijke aanpak en doordat de testcapaciteit niet op orde was. De Britse variant geeft in feite ook geen aanleiding tot aanpassing, omdat de hogere verspreiding tot uiting komt in de signaalwaarde *aantal positieve besmettingen*. Onze inschatting is dat het krachtenveld er niet naar is om de signaalwaarden nog te wijzigen.
- Het is de bedoeling dat de routekaart en de signaalwaarden regelmatig worden voorgelegd aan het OMT voor een update en te voorzien in ontwikkelingen op het vlak van vaccineren en testen. Departementen zullen worden betrokken bij de adviesaanvraag en de verwerking.

Positieve testen per 100.000 inwoners per week				IC opnames landelijk per dag			
< 35	35 – 150	150 – 250	> 250	< 3	< 10		
Ziekenhuisopnames (excl. IC) per 1 miljoen inwoners per week				Ziekenhuisopnames landelijk per dag			
< 4	4 – 16	16 – 27	> 27	< 12	< 40		
Waakzaam	Zorgelijk	Ernstig	Zeer ernstig	MAATREGELEN Waakzaam	MAATREGELEN Zorgelijk		

Slide Trojka

- Zoals gebruikelijk voor de voorbereiding van de Catshuisstukken, hebben ambtelijk SZW, EZK en FIN een slide aangeleverd bij de NCTv tbv de presentatie in het Catshuis over de maatregelen. Op deze slide staan de uitkomsten van de maatregelen die wij hebben getoetst op de sociaalmaatschappelijke en economische effecten.
- De trojka toetst nadrukkelijk niet op de epidemiologische effecten.
- Deze slide treft u aan als bijlage 5.

3. Analyse leerachterstanden door schoolsluiting

Aanleiding

In het Catshuis zal, als onderdeel van het maatregelenpakket vanaf 9 februari, ook worden gesproken over opening van scholen en kinderopvang danwel continuering van het afstandsonderwijs. Bijgaand treft u een notitie aan met een analyse van leerachterstanden door afstandsonderwijs (bijlage 6). Deze notitie is ook separaat in uw weekendtas gegaan. Onderstaand treft u tevens de kern van deze notitie aan.

Bijlagen

- Beslispuntennotitie MCC-19 29/1 routekaart, inschalingsstrategie en exitstrategie
- Bijlage 1a: Routekaart bestuurdersversie
- Bijlage 1b: Routekaart publieksversie
- Bijlage 2a: Bestuurdersversie inschalingssystematiek
- Bijlage 2b: Publieksversie inschalingssystematiek
- Bijlage 3: exitstrategie (MCC 29/1)
- Bijlage 4a: Integrale toets routekaart
- Bijlage 4b: Bijlage bij integrale toets routekaart
- Bijlage 4c: Prioritering o.b.v. maatschappij en economie
- Bijlage 5: Slide met hoofdboodschap sociaalmaatschappelijke en economische effecten
- Bijlage 6: notitie analyse leerachterstanden door schoolsluiting.